

Zakres rozszerzony - moduł 35

Obywatel wobec prawa

Opracowanie:

Janusz Korzeniowski

nauczyciel konsultant ds. edukacji obywatelskiej
w Zachodniopomorskim Centrum Doskonalenia Nauczycieli

Spis slajdów

- *Prokuratura:* 3 – 6
- *Adwokatura:* 7 – 10
- *Radcowie prawni:* 11 – 13
- *Notariat:* 14 – 17

Bibliografia: 18

Prokuratura

Zadaniem prokuratury jest strzeżenie praworządności oraz czuwanie nad ściganiem przestępstw.

Prokuraturę stanowią Prokurator Generalny oraz podlegli mu prokuratorzy powszechnych i wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury, a także prokuratorzy Instytutu Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Naczelnym organem prokuratury jest Prokurator Generalny.

Zadania prokuratury:

- prowadzenie lub nadzorowanie postępowania przygotowawczego w sprawach karnych oraz sprawowanie funkcji oskarżyciela publicznego przed sądami,

Prokuratura

Zadania prokuratury c.d.:

- wytaczanie powództw w sprawach karnych i cywilnych oraz składanie wniosków i udział w postępowaniu sądowym w sprawach cywilnych, ze stosunku pracy i ubezpieczeń społecznych, jeżeli tego wymaga ochrona praworządności, interesu społecznego, własności społecznej lub praw obywateli,
- podejmowanie środków przewidzianych prawem, zmierzających do prawidłowego i jednolitego stosowania prawa w postępowaniu sądowym, administracyjnym, w sprawach o wykroczenia oraz w innych postępowaniach,
- sprawowanie nadzoru nad wykonaniem wyroków w sprawach karnych, postanowień o tymczasowym aresztowaniu oraz innych decyzji o pozbawieniu wolności,

Prokuratura

Zadania prokuratury c.d.:

- prowadzenie badań w zakresie problematyki przestępczości oraz jej zwalczania i zapobiegania,
- zaskarżanie do sądu niezgodnych z prawem decyzji administracyjnych oraz udział w postępowaniu sądowym w sprawach zgodności z prawem takich decyzji,
- koordynowanie działalności w zakresie ścigania przestępstw, prowadzonej przez inne organy państwowe,
- współdziałanie z organami państwowymi, państwowymi jednostkami organizacyjnymi i organizacjami społecznymi w zapobieganiu przestępczości i innym naruszeniom prawa,
- opiniowanie projektów aktów normatywnych.

Prokuratura

Obowiązki prokuratora

- ❖ Prokurator jest obowiązany do podejmowania działań określonych w ustawach, kierując się zasadą bezstronności i równego traktowania wszystkich obywateli.
- ❖ Prokurator jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem prokuratorским oraz stale podnosić kwalifikacje zawodowe.
- ❖ W służbie i poza służbą powinien strzec powagi sprawowanego urzędu i unikać wszystkiego co mogłoby przynieść ujmę godności prokuratora lub osłabić zaufanie do jego bezstronności.
- ❖ Prokurator nie może należeć do partii politycznej ani brać udziału w żadnej działalności politycznej.
- ❖ Prokurator nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej, sądowej lub administracyjnej bez zezwolenia właściwej komisji dyscyplinarnej.

Adwokatura

Adwokaturę stanowi ogół adwokatów i aplikantów adwokackich, zorganizowanych na zasadach samorządu zawodowego.

Poszczególni adwokaci przyjmują klientów w kancelariach indywidualnych bądź w zespołach adwokatów, działających najczęściej w formie partnerskich spółek adwokackich.

Zadaniem adwokatów jest udzielanie pomocy prawnej, współdziałanie w zakresie ochrony praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa.

Pomoc prawna polega w szczególności na obronie w sprawach karnych na zastępstwie stron przed sądami w sprawach cywilnych, a także przed organami administracji i instytucjami, jeżeli przepisy nie wyłączają zastępstwa adwokackiego.

Adwokaci udzielają także osobom zainteresowanym porad prawnych.

Adwokatura

Zadania adwokatury

Zadaniem adwokatury jest udzielanie pomocy prawnej, współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa.

Adwokaci udzielają pomocy prawnej poprzez:

- bronienie w sprawach karnych,
- zastępowanie stron przed sądami w sprawach cywilnych,
- udzielanie porad prawnych,
- sporządzanie opinii prawnych,
- opracowywanie projektów aktów prawnych,
- występowanie przed sądami i urzędami.

Adwokaci wykonują zawód w kancelariach adwokackich oraz w zespołach adwokackich i spółkach (jawnej, cywilnej, komandytowej i partnerskiej).

Adwokaci podlegają nie tylko prawu, ale i kodeksowi etyki zawodowej.

Adwokatura

Kryteria wykonywania zawodu adwokata:

Zawód adwokata może wykonywać jedynie ten, kto został wpisany na listę adwokatów. O wpis może ubiegać się osoba, która:

- jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu adwokata,
- korzysta w pełni z praw publicznych oraz ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- ukończyła uniwersyteckie studia prawnicze w Polsce i uzyskała tytuł magistra prawa lub zagraniczne uniwersyteckie studia prawnicze uznane w Polsce za równorzędne i włada językiem polskim w mowie i piśmie,
- odbyła w Polsce aplikację adwokacką i złożyła egzamin adwokacki.

O wpisie na listę adwokatów lub o odmowie wpisu decyduje okręgowa rada adwokacka w formie uchwały.

Adwokatura

Adwokaci i aplikanci adwokaccy podlegają odpowiedzialności dyscyplinarnej za postępowanie sprzeczne z prawem, z zasadami etyki lub godności zawodu bądź za naruszenie swych obowiązków zawodowych.

Radcowie prawni

Radcowie prawni, zatrudniani przez jednostki prowadzące działalność gospodarczą, udzielają im pomocy prawnej, opracowują umowy, opiniują sprawy pracownicze itp.

Innymi słowy podstawową działalnością radców prawnych jest rozwiązywanie problemów (spraw) w zakresie prawa cywilnego, gospodarczego i prawa pracy.

Radca prawny świadczy pomoc prawną przedsiębiorcom, jednostkom organizacyjnym oraz osobom fizycznym.

Radcowie i aplikanci radcowscy są zorganizowani w samorząd zawodowy (okręgowe izby radców prawnych).

Radca prawny wykonuje zawód zgodnie z prawem, ze starannością wynikającą z wiedzy prawniczej oraz etyki radcy prawnego (kodeks etyki radcy prawnego).

Radcowie prawni

Zadania radców prawnych

Radca prawny świadczy pomoc prawną, polegającą w szczególności na:

- udzielaniu porad prawnych,
- sporządzaniu opinii prawnych,
- opracowywaniu projektów aktów prawnych,
- występowaniu przed sądami i urzędami w charakterze zastępstwa prawnego i procesowego.

Celem pomocy prawnej jest ochrona prawna interesów podmiotów, na rzecz których jest wykonywana.

Radcowie prawni

Kryteria wykonywania zawodu radcy prawnego

Na listę radców prawnych może być wpisany ten, kto:

- ukończył uniwersyteckie studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra prawa lub zagraniczne uniwersyteckie studia prawnicze uznane w Polsce za równorzędne oraz włada językiem polskim w mowie i piśmie,
- korzysta w pełni z praw publicznych,
- ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego,
- odbył aplikację radcowską i złożył egzamin radcowski.

O wpisie na listę radców prawnych decyduje rada okręgowej izby radców prawnych w formie uchwały, na wniosek zainteresowanego.

Notariat

Notariat jest instytucją, której celem jest zapewnienie bezpieczeństwa obrotu prawnego i jego zgodności z prawem.

Notariusz jest powołany do dokonywania czynności, którym podmioty są obowiązane albo pragną nadać formę notarialną.

Notariusze tworzą samorząd notarialny (izby notarialne).

Notariusze kierują się nie tylko prawem, ale i kodeksem etyki zawodowej.

Nadzór nad notariuszami sprawowany jest przez Ministra Sprawiedliwości oraz przez rady izb notarialnych.

Notariat

Czynności notarialne

Prowadząc kancelarię, notariusz dokonuje następujących czynności notarialnych:

- sporządza akty notarialne,
- sporządza poświadczenia,
- doręcza oświadczenia,
- spisuje protokoły,
- sporządza protesty weksli i czeków,
- przyjmuje na przechowanie, dokumenty, pieniądze i papiery wartościowe,
- sporządza wpisy, odpisy i wyciągi dokumentów,
- sporządza, na żądanie stron, projekty aktów, oświadczeń i innych dokumentów.

Notariat

Czynności notarialne c.d.

Akty i dokumenty powinny być sporządzone przez notariusza w sposób zrozumiały i przejrzysty.

Przy dokonywaniu czynności notarialnych notariusz jest obowiązany czuwać nad należyтым zabezpieczeniem praw i słusznym interesów stron oraz innych osób, dla których czynność ta może spowodować skutki prawne.

Notariusz jest obowiązany udzielać stronom niezbędnych wyjaśnień, dotyczących dokonywanej czynności.

Notariat

Powołanie notariusza

Notariuszem może być osoba, która:

- ma obywatelstwo polskie i korzysta w pełni z praw cywilnych i obywatelskich,
- jest nieskazitelnego charakteru,
- ukończyła wyższe studia prawnicze,
- odbyła aplikację notarialną,
- złożyła egzamin notarialny,
- pracowała w charakterze asesora notarialnego co najmniej dwa lata.

Notariusza powołuje i wyznacza siedzibę jego kancelarii Minister Sprawiedliwości, na wniosek osoby zainteresowanej, po zasięgnięciu opinii rady właściwej izby notarialnej.

Bibliografia

- Lewandowski J., *Elementy prawa*, Warszawa 2011.
- Skrzydło W., *Ustrój polityczny RP w świetle Konstytucji z 1997 roku*, Kraków 2004.